

Almería – så likt och så olikt.

Författare: Eva Averin, Täby bibliotek

Varför Spanien?

Jag arbetar som bibliotekspedagog på Täby bibliotek och var tidigare sammankallande i Täby biblioteks Regnbågsgrupp. Det var självklart att jag skulle fokusera på **HBQTQ+**. Jag talar lite spanska och min svärson är spanjor så valet på land var enkelt. Valet föll på provinsen Almería i Spanien som ligger i Andalusien med en lång kustlinje mot Medelhavet. Att få möjligheten att resa dit och besöka biblioteken var något jag inte kunde motstå.

I en studie från 2018 låg Spanien på 2:a plats efter Sverige som det mest **HBQTQ+**positiva landet. Spanien var också tidig med lagstiftning kring **HBQTQ+** och drivande i dessa frågor inom EU. Mitt andra fokus skulle vara på läsfrämjande arbeten som är en stor del av vårt dagliga arbete på folkbiblioteken.

Det blir inte alltid som man tänkt sig.

Det här kommer bli lätt tänkte jag, så fel jag hade. Jag mailade till de bibliotek jag ville besöka, ingen svarade. Ytterligare mail

skickades till flera andra bibliotek, inget svar därifrån heller. Inte heller regionbiblioteket iddes återkoppla till mig. På Facebook hittade jag en gemensam evenemangssida för alla bibliotek inom Almeriáregionen. Det gick inte att skriva direkt på sidan men ett personlig meddelande kunde jag skicka. På Facebook kan man se om meddelandet är läst och det var det, men inget svar därifrån heller. Mina mail var skrivna på oklanderlig spanska med hjälp från min svärson där jag beskrev vad mitt stipendium gick ut på. Jag var redo att ge upp och betala tillbaka stipendiet. När jag berättade det för min svärson så sa han att det inte fungerar som i Sverige, jag var tvungen att gå dit personligen. Så jag åkte på vinst och förlust till Spanien.

Antal invånare:

Andalusien 8,427 miljoner (2019)

Almería provinsen 753,364 (2023)

Almería stad 200,665 (2023)

Vera 18,891 (2023)

Turre 4,224 (2023)

Garrucha 10,323 (2023)

Täby 75,137 (2022)

Stockholm 984,748 (2022)

Huvudbiblioteket i Almería

Mitt första besök var till Almerías huvudbibliotek, Biblioteca Municipal Central "José María Artero". Biblioteket består av 1 huvudbibliotek och 4 filialer. Huset byggdes 1935 och renoverades samt nyinvidgdes 2017. På huvudbiblioteket arbetar 4 bibliotekarier, 1 administratör och bibliotekschefen. Utöver dem finns det även 6 stycken så kallade vikarier. De är högskolestudenter inom olika ämnen. De erbjuds 6 månaders arbete och sedan byts de ut mot 6 nya högskolestudenter. De arbetar på de olika våningarna med bokuppsättningar, hjälp med teknik och andra frågor.

På filialerna arbetar endast 1 person och de har endast öppet mån-fre. De som arbetar på filialerna är inte bibliotekarier utan har skiftande högskoleutbildningar, motsvarande våra bibliotekspedagoger.

När jag kom till Almería så mötte jag av María Sicreo som är en av bibliotekarierna. Hon satt i

infodisken och tyckte det var roligt att någon från Sverige var intresserad av hur de arbetade i Spanien och hon visade mig runt. Man ser Sverige som ett föregångarland och var förvånade över att vi ville lära oss av dem.

Bibliotekarien María Sicreo i Almería.

Huvudbiblioteket består av 3 våningar som är indelade i olika "rum" med olika funktioner. De har ett rum som kallas för Bebeteca och dit kommer mammorna med sina barn på kvällarna. Här hittar man bilderböcker för de allra minsta. Det finns även 1 rum för de äldre barnen.

Barnrummet som låg i direkt anslutning till Bebeteket.

Det finns flera "rum" t.ex. 1 musikhörna där det även finns LP-skivor och spelare (Maria kallade det för nostalgihörnan), TV-spelshörna, en plats att sitta och titta på film och tv (med hörlurar), tidningshörna, utskriftshörna (även för punktskrift) samt plats för författaraftnar och skolbesök. Det finns en stor konstsal med litteratur men även bord där man har konstaktiviteter. Massor med studieplatser och datorer.

Upptäck, skapa, delta

Det är ledorden för Almería's bibliotek

Något som imponerade på mig när man kom in på biblioteket var ett stort vitt låtskåp med 60 boxar. Dessa boxar innehöll laptops, iPads och hörlurar. Man får tillgång till dem genom att logga in med sitt låneID och pinkod. De är inte för hemlån utan får endast användas på biblioteket. Man satsar mycket på studenterna. Hela biblioteket är fullt av studieplatser och publika datorer.

Här kan man låna laptops, iPads och hörlurar.

Biblioteket hade inte mycket böcker i sina bokhyllor. Många hyllor, främst på barn gapade tomma. De har fokuserat, som jag upplevde det,

mest på studenter och på allt det andra. De fokuserade mer på teknik, kultur och fysisk tillgänglighet på biblioteket. Det känns mer som en socialmötesplats än ett traditionellt bibliotek. Det finns inga displayer i bokhyllorna. Där möts man bara av bokryggar och tomrum. I entréen finns det några boktorn med nyheter och en vägg med reklam för deras plattform för e-media, Indaloteca.

Det här var det första biblioteket jag besökte så jag blev väldigt förvånad då de sa att de inte köpte in HBTQ+litteratur i fysisk form. De arbetande inte heller aktivt med dessa frågor. De fanns däremot som e-böcker.

Man har en gemensam e-boksplattform, Indaloteca, för alla kommunala bibliotek inom Almeriaregionen. De har även en gemensam hemsida bibliotecaspublicas.es/almeria. Det är regionbiblioteket i Granada som håller i dessa plattformar.

En hylla med fackböcker för barn.

När det gäller mångspråk så har de endast ett litet bestånd av de största språken men det är svårt att hitta litteratur att köpa in tycker de. Det finns ett lite större bestånd bland e-böckerna.

Man har satsat stort på tillgänglighet så i utskriftshörnan finns det sökdator och utskriftsmöjlighet med punktskrift. Det finns även ett stort förstoringsglas med inbyggd lampa.

Utskriftsmaskin med punktskrift.

Här är arbetsuppgifterna hårt specificerade. En bibliotekarie gör endast det som hen är utbildad för. Läsfrämjande arbete så som bokprat gentemot skolor och sagostunder ingår inte i deras arbete. Bibliotekarierna hjälper besökarna i infodisken och arbetar med sedvanliga bibliotekarieuppgifter. De tar emot skolklasser när de kommer för att skaffa lånekort och då visas de runt och kan få några boktips.

Här hålls författaraftnar och introduktioner för skolklasser.

Sagostunder och teatrar hålls bara vid speciella tillfällen så som Día del libro infantil y juvenil (Barnbokens dag). Då tar man in proffs utifrån som har den rätta utbildningen och kunskapen för det. Vid dessa tillfällen kan skolor och förskolor komma till biblioteken. Skolorna ska ha egna bibliotek och själva sörja för den läsfrämjande verksamheten. Biblioteken är till för fritiden och studenterna.

Välj en DVD och luta dig tillbaka och se filmen.

Turre

När jag kom till Turre och klev in i huset där biblioteket låg så möttes jag av en bar, Bar de la tercera edad (Den tredje ålderns bar). Det var kanske snarare en mötesplats för seniorer än en bar. Där spelade de domino och pratade med varandra men mat och starka drycker serverades också. Husets namn, översatt till svenska blir ungefär, Multifunktionshuset.

Edificio de usos multiples, Biblioteket i Turre.

En trappa upp låg biblioteket vägg i vägg med IT-rummet. Turre kommun har fått medel till att öka IT-kunskaperna hos sina invånare och det projektet drivs helt separat från biblioteket. De har även fått EU-medel för att kunna öppna detta bibliotek. Enligt lag behöver de inte ha det med tanke på att de har så få invånare. Endast kommuner med över 10.000 invånare måste ha ett bibliotek.

Bibliotekarien María José med en av sina trogna låntagare.

Almeríaregionen består fortfarande av många väldigt små kommuner. Den minsta kommunen har endast 66 invånare. Här i Sverige har vi haft flera kommunreformer där vi slagit ihop småkommuner till större enheter. I inlandet har dock flera småkommuner slagit sig samman om bokbussar.

Utbildning, respekt, frihet, STOPPA könsvåldet. Turre på väg mot jämlikhet. Jag älskar denna skylt!

Vid mitt första besök till Turre satt det en lapp på dörren till biblioteket att det var stängt. Då passade jag på att besöka marknaden istället.

Marknad i Turre.

Vid mitt andra besök var det också stängt men ingen lapp på dörren. Mannen som arbetade med IT-projektet sa att bibliotekarien inte meddelat att det skulle var stängt så jag väntade i över 1 timme innan jag gav upp och besökte kyrkan istället i Turre. Vid mitt tredje försök så var det öppet och Maria José tog mer än gärna emot mig.

Har ni någonsin sett ett kyrkfönster (Turre) som visar livets under som celldelning. Helt underbart.

Biblioteket består av ett stort rum. Det vänder sig främst till barnen men har även vuxenlitteratur. De äldre i Turre besöker knappt biblioteket för de fick en väldig knapphändig skolgång. Almeriaregionen var en av Europas fattigaste områden långt in på 70-talet. De som kunde, emigrerade till norra Europa eller USA för att hitta arbeten och möjlighet till ett bättre liv. De som stannade kvar fick slita hårt och litteratur och konst fanns det knappt plats för.

Barnavdelningen Turre.

Vuxenavdelningen i Turre.

María José arbetar 4 timmar per dag måndag-fredag. Precis som i Almería håller hon hårt på sin ykesprofession, inga bokprat och sagostunder. Skolklasserna kommer 1 gång för att skaffa lånekort. I samarbete med kommunen anordnas ibland barnevenemang för skolan och förskolan men då tas det in proffs utifrån. I en sådan här liten kommun känner alla som arbetar inom den varandra och man jobbar gemensamt med alla evenemang. Det var därför biblioteket var stängt den andra dagen jag var dit. María José var med på ett kommunmöte.

María José har inte tid för att göra annat än det mest basala, utlån/återlämning (över disk) och hålla ordning i biblioteket. Utöver det är en stor del av hennes arbete att hjälpa barnen med läxläsning. Till skillnad från Almería så köper hon in HBTQ+litteratur men de får ingen specifik uppmärkning utan finns ute i det vanliga beståndet.

Garrucha

Garrucha är en spansk stad som ligger direkt vid havet och som konstigt nog inte blivit helt sönderturistat. Biblioteket, Biblioteca municipal poeta Cano Cervantes, är inhyst på bottenvåningen av ett tvåvåningshus. På övervåningen finns kommunens historiska arkiv.

Entrén till biblioteket i Garrucha.

När man kommer in i vestibulen så finns det en glaskub där det sitter en personal. På vänster sida finns det en dörr in till vuxenavdelningen, mycket diskret skyltat. Rummet har bokhyllor utmed väggarna och studieplatser i mitten och några publika datorer.

Vuxenavdelningen i Garrucha.

Om man istället väljer den högra dörren i vestibulen så kommer man in till barnavdelningen. Även där finns det bokhyllor utmed väggarna och ett par publika datorer. Biblioteket har öppet måndag- fredag kl 10-14 och 16-19.

När jag kom dit så hittade jag ingen bibliotekarie så till slut frågade jag en av besökarna. Det visade sig att bibliotekarien sitter ute i glaskuben i vestibulen och man söker upp henne om man vill ha hjälp med något. I övrigt får man klara sig själv.

Strandpromenaden, el Malecon, i Garrucha. Foto Eva Averin.

Gloria, bibliotekarien, blev helt förskräckt då jag frågade om jag kunde få gå med henne en hel dag. Hon undrade vad jag skulle få ut av det? De hade inga evenemang att visa mig och hon satt mest där i kuben och hjälpte till om någon behövde hjälp. Hon gav mig dock en kort presentation av biblioteket och hennes arbete.

I samarbete med kulturenheten så anordnar de skrivarträffar, författaraftnar, klassbesök för att ordna lånekort och inhyrda barnevenemang. Alla evenemang hålls dock inte på biblioteket utan en del hålls på deras kulturscen.

De har även en Boken kommer service till sina äldre och de med nedsatt rörelseförmåga, oavsett om det är tillfälligt eller permanent.

Gloria ville inte att jag skulle störa studenterna som var på biblioteket med att ta foton. Jag fick tillåtelse att använda de som fanns på deras Facebook istället.

Vera

Biblioteket i Veras tillfälliga lokaler.

Biblioteket i Vera var det sista bibliotek jag besökte. De kunde inte ta emot mig samma dag utan bad mig komma tillbaka 2 dagar senare så att bibliotekarien Louisa skulle ha mera tid för mig. Biblioteket befinner sig nu i tillfälliga lokaler med ett begränsat utbud medan man håller på och renoverar och uppgraderar det gamla biblioteket.

Så här ska det nya biblioteket i Vera se ut.

Biblioteket ska handikappanpassas, få större fönster och en takterrass ska anläggas där man kan sitta ute och läsa. Det blir en rejäl ansiktslyftning och modernisering. Den beräknas stå klar i slutet av 2024.

Bibliotek och kultur är en och samma enhet. 3 personer har sin huvudsakliga placering på biblioteket men ytterligare 3 personer från kulturen hoppar in och täcker luckor som uppstår. Kultur- och bibliotekschefen är den

enda med bibliotekarieutbildning. Övriga har annan högskoleutbildning.

Utöver sedvanliga biblioteksuppgifter så arbetar de projektbaserat och då arbetar de brett inom alla olika sektorer inom kommunen. Just nu arbetar de kring en historisk byggnad i Vera och då är bland annat kommunarkitekten inblandad i det projektet. Vid behov tar man även in expertis utifrån.

Den tillfälliga vuxenavdelningen i Vera.

Biblioteket har de sedvanliga läsfrämjande aktiviteterna som författarbesök, skrivarträffar för barn och unga samt biblioteksintroduktion. Skolorna kommer en gång per klass för att skaffa lånekort. Mitt barnbarn som bor i Vera berättade att de har ett litet bibliotek i skolan men att det finns en stor skrivare i klassrummet. Där skriver läraren ut texter som de får läsa. Mitt barnbarn har gått själv några gånger på sin fritid för att låna mangaböcker på biblioteket.

Det tillfälliga barnrummet i Vera. Rummet har inga fönster utan upplevs mer som ett bokmagasin.

Ca 20% av invånarna i Vera är romer så jag frågade hur de arbetade med det och där fick jag bara undanligande svar. Däremot så lyfter kommunen fram och firar Día del gitano Andaluz.

Istället för att fortsätta tala om denna stora del av invånarna i Vera så började Louisa tala om att de arbetar tätt samman med integreringsgruppen för nyanlända. De använder biblioteket som en resurs för att komma in i språket.

Det råder fortfarande stark rasism mot romer i Spanien. I Vera och i många andra städer så bor spanjorer och romer i skilda kvarter. Min svärsons familj förbjuder mig att gå i vissa områden för de anser att det är för farligt för

icke romer att vistas där. En stad i närheten har till och med förbjudit romer att bo där. Det är faktiskt inte så länge sedan vi behandlade romer och resande likadant här i Sverige. Läs gärna boken Resandefolket av Bo Hazell.

Bibliotekarien Gloria i Vera.

Då mina försök att tala om romer inte verkade gå hem så gick jag över till HBTQ+. På biblioteket i Vera jobbar de inte aktivt med HBTQ+. Det finns ingen specifik hylla eller uppmärkning av böckerna. Louisa tyckte inte att det var något problem utan ville man lära sig mer så kunde man söka på facklitteraturen.

Mot slutet av mitt besök så började hon ta till sig vikten av att som queer person ha möjlighet att spegla sig själv i litteraturen på sitt bibliotek. Det vore kanske inte så dumt att faktiskt märka upp HBTQ+böckerna med en symbol, för det gjorde de ju redan inom andra genrer.

Vi kom överens om att jag skulle komma tillbaka när det nya biblioteket står klart och då även träffa Biblioteks- och kulturchefen. Kanske har det skett en förändring med HBTQ+-litteraturen när jag kommer tillbaka till Vera. Jag återkommer nästa år med en rapport om det.

Prideparaden i Vera 2024.

Sammanfattning

Sedan mitten av 1800-talet har vi haft sockenbibliotek i Sverige. Alla svenskar har eller har haft någon form av relation till något bibliotek. Så ser det inte ut i Spanien. Först i mitten av 1900-talet så infördes det att alla större städer skulle ha ett bibliotek.

Som nämnts tidigare var denna region en av de fattigaste i Europa där man kämpade för det mest basala. Idag inser de styrande vikten av biblioteken och som ni sett med exemplet i Turre så försöker man satsa på biblioteken, alla utefter sina förutsättningar. Vi upplever nog lokalerna förutom de i Almería som föråldrade men de som arbetar ute i de mindre kommunerna brinner för sitt arbete.

Jag fann inte det jag trodde jag skulle hitta men det gav mig en större förståelse för hur vår historia faktiskt påverkar var vi är idag. Vi tycker nog gärna att vi kommit längre i våra utvecklingsarbeten på våra bibliotek här i Sverige men det beror på att vi har och har haft mycket större resurser och längre historia som folkbibliotek.

Almería stad med över 200.000 invånare har 8 anställda totalt på sina 5 bibliotek. Täby med sina 75.000 invånare och sina 6 bibliotek har 34 anställda. Det ger en ett hum om hur stor skillnad det är på resurser.

De bibliotek jag besökte har mycket mer strukturerat vilka uppgifter som hör till vilken profession. Det är inte bibliotekets uppgift att vara läsfrämjande gentemot skolorna. Det är skolornas och pedagogernas uppgift.

Kommunbiblioteken är till för fritiden. Kanske är de faktiskt före oss i den frågan. Nu arbetar vi här för att stärka skolbiblioteken i den rollen så

att folkbiblioteken kan fokusera mer på förskolor och fritid.

De arbetar mer storskaligt. När jag bjuder in till sagostund är det litet och intimt med 10-14 barn. Där kan man ha upp till 100 barn på en sagostund. Kommunernas kulturavdelningar planerar årets evenemang och ofta är biblioteken med i dessa planeringar. Även om man inte arbetar med handlingsplaner kring HBTQ+, har regnbågshyllor eller uppmärkningar på bokryggarna så anordnar kommunerna Pridedagar och annat med koppling till HBTQ+.

Det har varit så intressant och berikande att få göra denna resa och jag uppmanar er där ute som blir sugna, SÖK STIPENDIET!

Indalo, symbolen för hela Almeríaregionen.